

Sjunde roten, tomt 46

Kvarteret Lilla Berget

Tjugoåttonde roten 1637–57

Smedjegatans östra sida, sträckan Sillgatan – Köpmangatan 7.46 & 7.47

Sextonde roten 1657–70

Sillgatan 9

Anders Biör(n)sson

1644 1646, 1648: 1 mtl, 1649–55: 2 mtl (XVI), 1656: 1.20, 1657h: 1 + 1, 1658: 3, 1659–63: 1½, 1665–66: 5, 1667

Därefter 1668–78 Gustavi tomtöreslängder 1670–73.

Sven skräddare och *Tore Carlsson* begärde den 15.7.1644 vid rådhusrätten, att Anders Biörsson på vilken de hade erhållit domar i underrätten, skulle tillhållas att betala, vad han dömts till. Anders Biörsson förklarade, att eftersom han nu inte hade möjlighet att betala hade han pantsatt dem sitt hus och gård i staden.

Jacob Lindzey hade enligt vad som uppgavs i underrätten den 8.11.1644 år 1643 uppdragit åt sin dåvarande tjänare Anders Biörsson att följa *Lars Pedersson skeppare* från Köpenhamn på hans skuta åt Leeds (Litz) befraktad med gods, som han och skepparen skulle försälja som bäst kunde ske på hans vägnar och honom till fördel. Jacob Lindzey hade sedan av underrätten genom dom blivit tillhållen att betala skepparen 14 rdr i liggedagspenningar, vilka han nu begärde ersättning för av hans forne tjänare Anders Biörsson som hade emot Jacob Lindzeys vilja och utan tillstånd fördristat (understått) sig att underskriva en obligation på Jacob Lindzeys vägnar om skepparens liggedags-penningar.

Anders Biörsson erkände, att han på skepparen Lars Perssons trägna begäran och utan ringaste eftertänkande hade undertecknat ett skriftligt vittnesbörd om att skepparen hade legat så lång tid vid Köpenhamn för att sälja Jacob Lindzeys gods. Skepparen skulle med denna attest sedan kunna söka sin betalning hos Jacob Lindzey. Bedömningen av detta mål ansåg rätten vara beroende av om man kunde anse Jacob Lindzey pliktig att betala de 14 rdr liggedagspenningarna 1643 till Lars Pedersson skeppare från Köpenhamn. Rätten ansåg, att detta var rättmätigt trots att det ingenting stod om liggedagspenningar i den dem emellan gjorda offert, som Jacob Lindzey höll sig till. Skepparen var inte skyldig att sig själv till skada och förfång länge bliva liggande med sin skuta vid någon hamn allena Jacob Lindzey till profit för att Lindzeys gods skulle bli försålt. Varför skepparen också genom den av två goda män i Köpenhamn och Jacob Lindzeys tjänare undertecknade attesten efter köpmansmanér och bruk protesterat mot att han skulle lida skada. Underrätten hade också ratificerat den ersättning för liggedagspengar som de gode männen, som likviderade de stridiga räkningarna mellan skepparen och Jacob Lindzey, hade tillerkänt skepparen. Om nu Jacob Lindzey fann sig besvärad över denna dom hade han kunnat söka appellation i rätt tid. Rätten hade inte kunnat finna att Jacob Lindzey skulle kunna avkräva sin i denna sak omyndige tjänare Anders Biörsson någon ersättning för liggedagspengarna.

Jacob Lindzeys klagade också över att mot Anders Biörsson efter 9 år tjänst utan föregående uppsägning lämnat ("undlopit") tjänsten före "stemnedagen". Detta berodde enligt Anders Biörsson på att Jacob Lindzey hade blivit så harmsen för att han blivit skyldig att betala skepparen liggepengar, att han drivit ut honom. När Anders Biörsson sedan hade erbjudit sig att fullfölja sitt tjänstekontrakt hade Jacob Lindzey alldeles satt sig emot det. Anders Biörsson begärde därför att bli befriad från denna molestation och att få igen 6 rdr som han utlagt. Rätten dömde sålunda: "Så alldenstund Jacob Lindzey sielf bekänner icke hafwa honom (Anders Biörsson) för någon annan försummelse att beskylla. Uthan allenast thet han then skrift opå liggedagspenningar undertecknade. Och jämwäll elliest såsom ock igenom Hans Larsson skults relation kunnigitt är, att Jacob Lindzen först igenom hot och hugg thenna sin tienare hafr ifrån sig uthdrefwet, och sedan, när han åter hafver tillbuditt willia sin tienst fullborda, hafr Jacob Lindze thet aldeles (reenerat?) vägrat, Therföre hafr ock rätten icke kunnat befinna att Jacob Lindze skall hafwa något vidare sin tienare therföre tilltala, Uthan må wita sig sielf om sigh här uthinnan något är för när skiedt."

Efter dom i underrätten den 29.5.1646 pretenderade *Måns Bengtsson* den 8 juni samma år i denna rätt på 49½ d kmt i Anders Biörssons hus och gård.

Anders Biörsson hade i berätt vredesmod anfallit *Sven Larsson* och slagit honom med en yxa i huvudet, så att Sven hade blivit "blodig och sår" och fick därför enligt dom i kämnärsrätten den 25.8.1647 efter 9 Cap SB böta 12 mark smt.

Håkan Andersson ifrån Småland tilltalade den 12.6.1646 i underrätten *Ragnila Joens* och Brita Anders Biörssons om något arv som deras syster – hans hustru – hade ärvt efter sin sal moder. Arvet hade de under hans frånvaro delat mellan sig och flera deras medarvingar. Viktig i sammanhanget var en spann som hans döda svärmoder hade haft stående i *Jacob Jungs* hus, innan hon kom i äktenskap med *Sven Andersson*. I den fanns några kläder, som hon då gav Håkan Anderssons hustru i hemgift. Detta bevisade Håkan Andersson med Jacob Jungs hustrus vittnesmål, som denna hade erbjudit sig att med ed bekräfta. Också denna spann med dess innehåll hade Ragnila Joens och Brita Anders Biörssons och deras medarvingar – hans hustru undantagen – delat sig emellan. Vid undersökning visade det sig, att det arv som skiftats var föga större än att det förslog till att betala skulderna. De svarande kvinnorna erkände också att den omtvistade spannen var given Håkan Anderssons hustru till hemgift. Parterna förlikades genom rättens flit. Håkan Andersson skulle av Ragnila och Brita erhålla spannen med dess innehåll – 2 blagganslakan, ett lärftslakan, en duk, ett förkläde, en särk och 4 d kmt. Sedan skulle Håkan Andersson ej erhålla mer i arv och slippa taga del i betalningen av skulderna.

Den 7.6.1646 erkände Anders Biörssons hustru att hon var skyldig att betala *Olof Joensson underskult* 48 1/2 d kmt.

Det torde vara denna Anders Biörnsson som 1670 efter den stora branden 1669 köpte gård av *strandridaren Johan Michelsson*. Han omtalas då som skeppare. Se v. 1/2 4.40, Holl. och Domp. Bröder, se 7.45.

Anders Swensson (timmerman) 1647: 2 mtl, Anders Swensson timmerman 1649:2, 1653: 2, 1655: 1 mtl

Gabriel Biörnsson 1675

Jon Ambjörnsson Porse båtsman

1670–81 M1678 1 tomt Gustavi tomtöreslängder 1674–81

Jon Ambjörnsson gifte sig 10.3.1669 med Brita (Börta) Larsdotter enl Gustavi C:1. Hon ägde gården 1696 i egenskap av "Porse Joens änka". Hennes gård på Sillgatan mellan Tomas svarvares gård å västra och sal Sven Smitt å östra sidan uppbjöds första gången den 19.3.1700 av

sjötullsbesökaren Peter Forsman, som köpt den av hustru Börta för 110 rdr kurant (AIIa:1). Han omtalas ett flertal gånger i Gustavi räkenskaper som köpare av stolrum men detta skedde inte utan föregående långvarig kontrovers med kyrkoföreståndaren, som hade att utdela och taga betalt för stolrummen i den trånga kyrkan. Artikel fyra i förordningen för svenska kyrkans föreståndare i Göteborg lyder (fritt citerat ur Göta hovrätts handlingar 1711 i Göteborgs magistrats EIIa:23): "Om någon, som hafwer köpt stolrum will flyttia af staden med sitt Boo eller dör bort, så hemfaller samma rum till kyrkian igen, så att ingen hafwer wåld af sin egen myndighet att disponera om sitt stohlerum, antingen till låns, lego eller saflu till een eller annan utan kyrkians minne. Dock hafwa Barn och Barnebarn, af ächta säng födde, om dhe till äre och sådant rum wärde, rättighet att lösa. – Om en man mister sin hustru, son eller dotter för hwilken han stohrum hafwer köpt, skohla samma Rum biudas honom till lösen. Löser han dem intet inom sex veckor, då har kyrkiowärgaren macht att dem sälja, dock aktar den moderation uthi deras försäljande att personernas stånd och willkor öfwerensstämma."

Den 15.2.1709 (EIIa:21) klagade Petter Forsman över att han i 14 års tid flera gånger (enligt kyrkoföreståndaren Frans Schröder blott en gång) hade försökt få bänkrum för sin hustru i Gustavi kyrka. Särskilt hos rådman Schröder, som inte endast hade missgynnat Forsmans hustru utan också fråntagit henne ett bänkrum, som hon mot vederbörlig rekompens ibland använde i *sal Winboms* änkas ställe, vilket stolrum Schröder gav till sin svägerska *rådman Gieseke*s *käraste*. Denna var "en lem av tyska församlingen". Uti tyska kyrkan fanns det rum nog men i Gustavi var det trångt. Nu begärde Petter Forsman ett rum nummer 4 på stora gången som hade blivit ledigt efter *visitören Hans Olufssons* sal *käraste*, som inte hade ägt egna barn utan hade tagit en främmande flicka till sig.

Forsmans hustru Anna Bovas hade förut tillhört reformerta kyrkan men hade nu övergått till den lutherska. Hon behövde sitta under predikstolen, så att hon både kunde höra och se prästen. Hon tilldelades den 18.3.1709 ett annat ledigt rum norra sidan framför korsgången efter *korpral Albrecht Holins* hustru *Anna Ambjörnsdotter* Anna Bovas begravdes bara ett par veckor därefter den 7.4.1709, varefter Petter Forsman den 7.4.1709 köpte stolrum åt sin nya hustru Sibylla "Tergant" (d.v.s. Sibylla von der Gard) med vilken han gifte sig den 21.9.1709. Slutligen köpte han stolrum till sin styvdotter *Johanna Bruhn* den 2.4.1715 efter dennas avlidna moder Sibylla Tergant.

1710 bodde hos besökaren Petter Forsman *målaren Christian Schönfelt* och *skeppar Posse*. Ungefär vid denna tid bodde hos Forsman *fältskärsgesällen Samuel Ernst Lange*, bördig från Rubbin, som enligt Christine kyrkobok "starb gar plötzlich" och begravdes den 4.12.1715. Den 23.3.1716 attesterade snickaren *Christian Maxdorff*, *Christian Hörning* och Christian von Schönfelt vid förhör i kämnärsrätten den 23.5.1715, att fältskären Samuel Ernst Lange lovat *Christian Poppelmans* änka *Christina Andersdotter* äktenskap. Hon förestod hushållet och källaren i *Leonard Thims* gård i Haga. Då de en gång hade kommit in dit för att dricka ett stop öl, hade de märkt, att fältskären Lange och Christina "sins emellan plägade ett förtroligit omgiänge". Lange berättade för dem, att han hade lovat henne "ett redeligit Eektenskap". Snickare Maxdorf hade lovat honom en vagga "på bästa sätt" och målaren Schönfelt hade lovat "den bestryka och med

färg överdraga”. Lange hade sagt, att han ofördröjligen ville söka lysningsedel, vilket han av brist på penningmedel inte hade kunnat göra tidigare.

Vid kämnärsrätten den 8.11.1717 meddelades, att enligt Kungl. Hovrättens resolution och brev till Consist. Gotheburgensis, daterat 15.10.1717, hade hustru Christina Andersdotter förklarats för Samuel Ernst Langes hustru. Hon pretenderade därför på dennes kvarlåtenskap hos visitören vid Stora Sjötullen Petter Forsman (specifikation på arvet i persedlar se prot. sid 345, 354.). Forsman hade sålt sakerna ”dy förestälte honom rätten, att sådant var illa gjort”.

Göteborgs magistrats registratur den 10.12.1713 ger börsbrev för sjötullsvisitören Petter Forsmans två söner: *Johannes Forsman*, född 7.7.1796, som ville bli svärdfejare, *Adrian Forsman*, född 8.9.1699, som ville bli perukmakare. Modern anges heta Annika Bogart

(enligt uppgiften ovan vid stolrumsköp Bovas. En perukmakaremästare, begravd i Gustavi 10.8.1711, hette Bovit.) Petter Forsmans förmögenhet angavs 1715 utgöras av tomt värd 120, hus 520 d smt och lösöre 150 d smt.

1717 har Petter Forsman hyresgästen *kaparkaptenen Gerdt Kessel* med *hustrun Greta Brinck* och pigan Britta Andersdotter. Enligt kroglistan 1717 drev han ”Nordstiernan” för vilken han betalade 18 d smt i accis.

Av en årshandling 1721 (EIIa:33, 14.6.1721) framgår det att *tullskrivaren Olof Bagge* den 25.11.1718 påtagit sig förmynderskapet över skepparen *sal. Johan Henrikssons* barn (vilka tydligen kallade sig Bruhn). Styvfader var visitören Petter Forsman: vid samma tillfälle 1718, som var en bodelning, omtalas att Forsmans styvdöttrar hette *Johanna, Regina* och *Abigiel*. De två äldsta döttrarna var 1721 försedda med ”gode männer” perukmakare Petter Lindberg och *skräddaren Anders Luther*. Bagge föreslog att den tredje ogifta dottern kunde till förmyndare få den lämpligaste av dessa hennes svågrar. Olof Bagge ville befrias från förmynderskapet, då han själv satt ”vid Konungens uppbörd”.

Petter Lindberg (Lingberg) bodde redan 1720 i gården tillsammans med Petter Forsman och hade övertagit gården 1722. Enligt en bouppteckning 10.9.1729 efter Petter Forsmans nämnda styvdöter Johanna Bruhn var Lindberg änpling efter henne.

Den 20.2.1725 uppges att perukmakaremäster Petter Lindberg hade svågern *vantmakaregesällen Adrian Forsman* (i Köpenhamn?) som hade 30 rdr i fädernearv att fordra av Petter Lindberg.

Vid bouppteckning efter Petter Lindberg den 15.3.1732 sades han vara svåger till skräddaren Anders Luther och *perukmakare Jonas Lindgren* (1725 var Lindgren hans gesäll: då omtalas också *läregossen Jöns Broman*. 1730 hette *gesällen Petter Ahlmann*). Lindberg efterlämnade barnen *Anna Sibylla, Svante* (el. *Sven*) född sept. 1722, vilken enligt Ba:48 1742 fick börsbrev 31.7.1742 att bli skräddare, *Cajsa Stina* och *Johan Henrik* (Berg II:7–8, 88).

Enligt bouppteckningen ägde Lindberg hus och tomt på Sillgatan mellan handlanden Rosenbusch i väster och avlidne visitören Schmitt i öster. *Kaplanen Lars Timmelin*, som var gift med Cajsa Stina Lindberg, klagade i brev över att förmyndaren moderns svåger skräddaren Anders Luther hade tillhandlat sig myndlingarnas egendom till underpris.

Gården såldes på auktion 11.7.1732 för 591 d smt till trähandlare Jonas Ahlberg (Burskap 7.9.1731– ”brukar små trähandel”– Död 1767). Hos Jonas Ahlberg bodde 1753 systerdottern *Catharia Börgesdotter* och mågen *skrivaren vid Ostindiska Kompaniet Petter Udéen*.

Jonas Ahlbergs änka Anna, död 20.2.1788, anges i tomtöreslängden 1785 vara 83 år, utan näring. Vid bouppteckningen efter henne 23.5.1788 sades hon äga hus och tomt 7.46 på Sillgatan. Barn: *Anders*, som 1788 var handlare i Hamburg. *Britta*, som 1788 var ogift och Sara Maria, som 1788 var änka efter bokhållare Petter Udéen och som var ägare av gården 1800–07 liksom av 7.47–48.

Louis Bonvalet, som i dödsannonsen kallas f.d. förste kock vid Kungl. Franska Hovet (född 26.9.1742, död 25.11 1815) uppbjöd 7.46 den 16.3.1812 och ägde enligt bouppteckningen den 6.9.1816 ett två vånings trähus med tomt nummer 7.46 på Sillgatan, förfallen och såld på auktion för 2 000 rdr banco. Änkan Maria Anne Silvie Reaux bodde i Paris.

Senare uppbud av 7.46

slaktare Tobias Geran (Gerau)	24.2.1817
underkonduktör Olof Lundberg	12.9.1825
hotellvärd E Bredberg	1.2.1813

Senare uppbud av 7.46-47

jungfru Johanna Pettersson	22.2.1858
Stenström	7.2.1870